

CONTRACTUL ELECTRONIC – OPORTUNITATE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19

Conf.univ.dr. Daniel Berlingher

1.1 CONSIDERAȚII INTRODUCȚIVE PRIVIND ÎNSCRISUL ELECTRONIC ȘI SEMNĂTURA ELECTRONICĂ

Înscrisul electronic este o realitate socială de necontestat, dar pentru a deveni și o realitate juridică el trebuie să posedे aceleași însușiri care sunt specifice și documentelor scrise. Astfel documentul electronic trebuie să ateste în cuprinsul său acte și fapte relevante juridic, iar redarea lor trebuie să fie făcută într-o formă inteligibilă.

Documentul electronic a fost definit ca orice reprezentare sub formă electronică a unor fapte, lucruri sau situații relevante din punct de vedere juridic, susceptibile de a fi redade într-o formă inteligibilă.

Mai exact art. 4 alin. 2 din Legea nr. 455/2001 privind semnatura electronică desemnează prin noțiunea de înscris în forma electronică „o colecție de date în forma electronică între care exista relații logice și funcționale și care redau litere, cifre sau orice alte caractere cu semnificație inteligibilă, destinate a fi citite prin intermediul unui program informatic sau al altui procedeu similar”.

Noțiunea de înscris electronic este sensibil mai largă noțiunii de înscris. Pe suport informatic se poate alcătui orice reproducere, constând în date numerice, texte, grafice, imagini statice sau animate, înregistrări audio. Pentru ca reproducerea pe acest suport să consemneze acte sau fapte juridice, este necesar să se prezinte într-o formă care să permită citirea și prelucrarea ei automată de către subiecții interesați.

În ceea ce privește regimul juridic al înscrisului electronic, acesta este reglementat prin art. 5 – art. 11 din Legea nr. 455/2001 privind semnatura electronică.

Astfel, art. 5 precizează că **înscrișul în formă electronică**, căruia i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică extinsă¹, bazată pe un certificat calificat² nesuspendat sau nerevocat la momentul respectiv și generată cu ajutorul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii electronice, este asimilat, **în ceea ce privește condițiile și efectele sale, cu înscrișul sub semnătură privată.**

Înscrișul în formă electronică, căruia i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică, recunoscut de către cel căruia i se opune, are același efect ca actul autentic între cei care l-au subscris și între cei care le reprezintă drepturile (art. 6).

În cazurile în care, potrivit legii, forma scrisă este cerută ca o condiție de probă sau de validitate a unui act juridic, un înscriș în formă electronică îndeplinește această cerință dacă i s-a încorporat, atașat sau i s-a asociat logic o semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat și generată prin intermediul unui dispozitiv securizat de creare a semnăturii (art. 7).

În cazul în care una dintre părți nu recunoaște înscrișul sau semnătura, instanța va dispune întotdeauna ca verificarea să se facă prin expertiză tehnică de specialitate. În acest scop, expertul sau specialistul este dator să solicite certificate calificate, precum și orice alte documente necesare, potrivit legii, pentru identificarea autorului înscrișului, a semnatarului ori a titularului de certificat.

Partea care invocă înaintea instanței un mecanism securizat de creare a semnăturii trebuie să probeze că acesta îndeplinește condițiile prevăzute la art. 4

---

¹ Semnătură electronică extinsă reprezintă acea semnătură electronică care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este legată în mod unic de semnatar; b) asigură identificarea semnatarului; c) este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar; d) este legată de datele în formă electronică, la care se raportează în așa fel încât orice modificare ulterioară a acestora este identificabilă (art. 4 pct. 4 din Legea nr. 455 din 2001);

² Certificatul reprezintă o colecție de date în formă electronică ce atestă legătura dintre datele de verificare a semnăturii electronice și o persoană, confirmând identitatea acelei persoane (art. 4 pct. 11 din Legea nr. 455 din 2001);

pct. 8³. Dispozitivul securizat de generare a semnăturii, omologat în sensul prezentei legi, este prezumat a îndeplini condițiile prevăzute la art. 4 pct. 8.

Înscrisul în format electronic căruia i s-a încorporat, atașat sau asociat o semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat nesuspendat sau nerevocat la momentul respectiv și generată cu ajutorul unui mecanism securizat de creare a semnăturii este asimilat, în ce privește condițiile și efectele sale, cu înscrisul sub semnătură privată.

Semnătura electronică

Semnătura electronică reprezintă ansamblul diverselor modalități prin care cineva poate „semna” o înregistrare electronică. Deși toate semnăturile electronice sunt reprezentate digital, prin serii de cifre unu și zerouri, ele pot îmbrăca și alte forme create prin diverse alte tehnologii. Ca exemplu de asemenea semnături putem avea: un cod secret sau PIN pentru cărțile de credit, un mijloc de identificare bazat pe biometrie (ex: amprenta digitală sau scanarea retinei) sau o semnătură digitală creată prin intermediul *criptografiei*.

Astfel, semnatura electronica nu este o semnătură scanată, o iconiță, o poză, o hologramă, sau un smart card, ci este de fapt un cod personal, unic alcătuit din informații în format electronic, generate și stocate pe un dispozitiv securizat, care se atasează calculatorului persoanei respective.

Semnătura digitală este un termen care caracterizează o anumită tehnologie, un tip specific de semnătură electronică. Aceasta presupune folosirea unei „chei” criptografice pentru semnarea mesajului și este forma de semnătură electronică ce presupune cele mai complexe eforturi la nivel tehnic și legislativ.

---

³ Acest articol stabilește la pct. 8 următoarele: dispozitiv securizat de creare a semnăturii electronice reprezintă acel dispozitiv de creare a semnăturii electronice care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) datele de creare a semnăturii, utilizate pentru generarea acesteia, să poată apărea numai o singură dată și confidențialitatea acestora să poată fi asigurată; b) datele de creare a semnăturii, utilizate pentru generarea acesteia, să nu poată fi deduse; c) semnătura să fie protejată împotriva falsificării prin mijloacele tehnice disponibile la momentul generării acesteia; d) datele de creare a semnăturii să poată fi protejate în mod efectiv de către semnatar împotriva utilizării acestora de către persoane neautorizate; e) să nu modifice datele în formă electronică, care trebuie să fie semnate, și nici să nu împiedice ca acestea să fie prezentate semnatarului înainte de finalizarea procesului de semnare;

Spre deosebire de noțiunea de drept civil desemnând autentificarea ca fiind încheierea unui act juridic „cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde actul s-a făcut”, autentificarea semnăturii electronice constă în “procedeul ce permite determinarea cu certitudine a identității inițiatorului unei înregistrări electronice”, menite să circule sub forma schimbului reciproc de date. Cu alte cuvinte, este procedura ce admite identificarea expeditorului mesajului, dar și integritatea mesajului înregistrat pe suport electronic.

O semnătură, fie electronică, fie pe hârtie, este înainte de toate un simbol care semnifică “intenția de autentificare” a înscrisului. Din acest punct de vedere, se considera că o semnătură electronică are efecte juridice numai dacă:

- este unică (aparține doar persoanei care o folosește);
- este aptă de a fi verificată (ceea ce nu înseamnă că semnătura însăși trebuie neapărat să cuprindă numele semnatarului, ci vizează în fapt posibilitatea de a identifica și prin alte surse identitatea celui care semnează mesajul electronic);
- este sub controlul exclusiv al persoanei care o folosește;
- este legată de datele semnate de așa manieră încât, dacă ulterior se operează o schimbare a datelor respective, semnătura dată anterior să fie automat invalidată.

1.2 CONTRACTUL ELECTRONIC

Pornind de la definiția contractului prevăzută în art. 1166 C.civ., potrivit căreia ”contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”, contractul electronic poate fi definit ca fiind ”manifestarea de voințe dintre două sau mai multe persoane făcută cu intenția de a naște, modifica sau stinge un raport juridic, acord exprimat în formă electronică”.

În ceea ce privește forma contractelor electronice art. 1245 C.civ. dispune ”contractele care se încheie prin mijloace electronice sunt supuse condițiilor de formă prevăzute de legea specială.” (Legea Nr. 365 din 7 iunie 2002, republicată cu modificările ulterioare privind comerțul electronic, lege care transpune Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2000/31/CE din 9 iunie 2000 referitoare la anumite aspecte juridice privind serviciile societății informaționale, în special comerțul electronic în piața internă).

Astfel, contractele încheiate prin mijloace electronice sunt reglementate în Capitolul 3, art. 7 – art. 10 din Legea Nr. 365 din 7 iunie 2002, republicată cu modificările ulterioare.

În ceea ce privește **validitatea, efectele juridice și proba contractelor încheiate prin mijloace electronice** art. 7 stabilește:

- Contractele încheiate prin mijloace electronice produc toate efectele pe care legea le recunoaște contractelor, atunci când sunt întrunite condițiile cerute de lege pentru validitatea acestora (alin. 1);

- Pentru validitatea contractelor încheiate prin mijloace electronice nu este necesar consimțământul prealabil al părților asupra utilizării mijloacelor electronice (alin. 2);

- Proba încheierii contractelor prin mijloace electronice și a obligațiilor care rezultă din aceste contracte este supusă dispozițiilor dreptului comun în materie de probă și prevederilor Legii nr. 455/2001 privind semnătura electronică (alin. 3)

Referitor la încheierea contractului prin mijloace electronice, art. 9 stipulează:

- Dacă părțile nu au convenit altfel, contractul se consideră încheiat în momentul în care acceptarea ofertei de a contracta a ajuns la cunoștința ofertantului (alin. 1);

- Contractul care, prin natura sa ori la cererea beneficiarului, impune o executare imediată a prestației caracteristice se consideră încheiat în momentul

în care debitorul acesteia a început executarea, în afară de cazul în care ofertantul a cerut ca în prealabil să i se comunice acceptarea (alin. 2);

- În cazul în care destinatarul trimite prin mijloace electronice oferta de a contracta sau acceptarea ofertei ferme de a contracta făcute de furnizorul de servicii, furnizorul de servicii are obligația de a confirma primirea ofertei sau, după caz, a acceptării acesteia, în unul dintre următoarele moduri:

a) trimiterea unei dovezi de primire prin poștă electronică sau printr-un alt mijloc de comunicare individuală echivalent, la adresa indicată de către destinatar, fără întârziere;

b) confirmarea primirii ofertei sau a acceptării ofertei, printr-un mijloc echivalent celui utilizat pentru trimiterea ofertei sau a acceptării ofertei, de îndată ce oferta sau acceptarea a fost primită de furnizorul de servicii, cu condiția ca această confirmare să poată fi stocată și reprodușă de către destinatar (alin. 3);

- Oferta sau acceptarea ofertei, precum și confirmarea primirii ofertei sau a acceptării ofertei, efectuate în unul dintre modurile prevăzute la aliniatul anterior, se consideră primite atunci când părțile cărora le sunt adresate pot să le acceseze (alin. 4);

- Prevederile cuprinse la aliniatul 3 nu se aplică în privința contractelor încheiate exclusiv prin poștă electronică sau prin alte mijloace de comunicare individuală echivalente (alin. 5).

Avantajele contractului electronic sunt incontestabile: costurile sale sunt minime, indiferent de distanța dintre parteneri, eliminându-se în totalitate costurile generate de transportul persoanelor implicate în negociere, poate fi rapid și comod încheiat.

Contractul electronic nu diferă foarte mult de contractul clasic, însă prezintă anumite particularități. Contractul electronic este asimilat contractului clasic din punct de vedere al validității sale și al efectelor produse, fiind interpretat ca fiind un contract încheiat la distanță deoarece nu necesită prezența fizică, simultană a

părților. Diferențierea celor două tipuri de contracte constă în materializarea lor. Astfel, contractual clasic se materializează de exemplu, printr-un înscris, fie sub semnătură privată, fie autentic, pe când cel în formă electronică se materializează într-un set de date pe suport electronic.